EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 19.1.2005
KOM(2005) 6 galutinis

2005/0003 (CNS)

Pasiūlymas

TARYBOS PAMATINIS SPRENDIMAS

dėl kovos su organizuotu nusikalstamumu

(pateikta Komisijos)

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

Praėjusiame dešimtmetyje organizuotos nusikalstamos grupės sukūrė plataus masto tarptautinius tinklus ir gavo daug pelno. Turtai buvo sukrauti iš nelegalios prekybos narkotikais, prekybos žmonėmis, ypač moterimis ir vaikais, ginklais ir amunicija, prekių padirbinėjimo ir piratavimo, ir apskritai iš sukčiavimo tarptautiniu mastu[1]. Daug nusikalstamu b ūdu įgytų pinigų išplauta ir paleista į apyvartą. Taigi organizuotas nusikalstamumas išgyvena didelį pakilimą.

Įsigaliojus Amsterdamo sutarčiai ir 1997 m. birželio 16 ir 17 d. Amsterdame posėdžiavusiai Europos Vadovų Tarybai patvirtinus Pirmąjį kovos su organizuotu nusikalstamumu veiksmų planą, Europos Sąjunga griežtai kovojo su organizuotu nusikalstamumu.

1998 m. Taryba patvirtino bendruosius veiksmus dėl dalyvavimo nusikalstamame susivienijime[2]. Tačiau šiuo metu Sąjungoje turi būti priimtas didesnę galią turintis ir ambicingesnis dokumentas, kad būtų suderintos valstybių narių baudžiamosios teisės nuostatos ir pagerintas bendradarbiavimas veiksmingiau kovojant su organizuotu nusikalstamumu, be vis ų kitų priemonių, suderinant ir minimalias baudžiamąsias sankcijas.

Europos Vadovų Taryba 1998 m. gruodžio mėn. Vienoje jau išreiškė pageidavimą, atsi žvelgdama į po Amsterdamo sutarties įsigaliojimo atsiradusias naujas galimybes, sustiprinti veiksmus, kurių Europos Sąjunga ėmėsi kovodama su organizuotu nusikalstamumu.

Kaip numatyta 1999 m. spalio 15 ir 16 d. Europos Vadovų Tarybos susitikimo Tamperėje i švadų 6 punkte, „piliečiai turi teisę reikalauti, kad Sąjunga reaguotų į grėsmę, kurią organizuotas nusikalstamumas kelia jų laisvei ir įstatymais pripažįstamoms jų teisėms. Siekiant apriboti šią grėsmę, būtina Sąjungos mastu veikti sutartinai, užkertant kelią ir kovojant su nusikalstamumu bei nusikalstamomis grupuotėmis…“. 40 punkte priduriama, kad „Europos Vadovų Taryba yra tvirtai apsisprendusi stiprinti kovą su sunkiu organizuotu ir tarptautiniu nusikalstamumu“.

Be to, Europos Sąjungos naujojo tūkstantmečio organizuoto nusikalstamumo prevencijos ir kontrolės strategijoje (2000/C 124/01) nurodoma, kad organizuotas nusikalstamumas paprastai yra dinamiškas. Jis neapsiriboja veikla vien griežtai apibrėžtoje struktūroje. Organizuotos grup ės įrodė, kad sugeba veikti apsimesdamos verslininkais ar prekybininkais ir itin lanksčiai prisitaikyti prie rinkos pasikeitimų. Valstybės sienos paprastai joms nesudaro kliūčių; ir S ąjungoje, ir už jos ribų šios grupės bendradarbiauja su pavieniais asmenimis ar kitais nusikaltėli ų tinklais, turėdamos tikslą įvykdyti vieną ar kelis nusikaltimus. Organizuotos grupės vis aktyviau veikia legaliose ar nelegaliose rinkose; siekdamos įgyvendinti nusikalstamus planus, jos naudojasi nusikalstamos veikos nedarančių specialistų ir legalių komercinių struktūrų paslaugomis. Be to, jos pasinaudoja laisvu kapitalo, asmenų, prekių ir paslaugų judėjimu Europos Sąjungoje. Vis labiau stiprėdamos, nusikalstamos grupės išnaudoja įstatymų spragas ir

---

[1] Tiksliai apibrėžti organizuoto nusikalstamumo mastą yra sudėtinga, nes valstybės narės neskelbia reguliarių skaičių, remdamosi bendrai nustatytu apibrėžimu.

[2] OL L 351, 1998 12 29, p. 1. Šiame dokumente nusikalstama organizacija apibrėžiama kaip „struktūrą turintis susivienijimas, įkurtas per tam tikrą laikotarpį, susidedantis iš daugiau nei dviejų asmenų, kartu veikiančių darant nusikaltimus, už kuriuos baudžiama laisvės apribojimo arba laisvės atėmimo bausme, kurios ilgiausia trukmė yra bent ketveri metai, arba sunkesne bausme, nepaisant to, ar tokie nusikaltimai yra jų darymo tikslas, ar jais siekiama gauti materialios naudos ir tam tikrais atvejais – netinkamai daryti įtaką valstybės institucijų veiklai“.

įvairių valstybių narių teisinių sistemų skirtumus, rasdamos tose sistemose spragų. Nors atrodo, kad grėsmė, kurią kelia už Europos Sąjungos ribų veikiančios organizuotos nusikalstamos grup ės, didėja, didžiausią pavojų kelia Europos kilmės visame žemyne veikiančios grupės, kurias daugiausia sudaro išeiviai iš Europos Sąjungos ir Europos Sąjungoje gyvenantys asmenys. Šios grupės stiprina ryšius su kitų valstybių nusikaltėliais ir, plaudamos pinigus, prekiaudamos narkotikais bei vykdydamos nusikalstamą ekonominę veiklą, daro žalą Europos visuomenės socialiniam ir ekonominiam gyvenimui. Jos nesunkiai ir veiksmingai organizuoja savo veiklą ir Europoje, ir kitose pasaulio vietose, įsigydamos bei teikdamos prekes ir paslaugas: prekiaudamos narkotikais, ginklais ir vogtais automobiliais bei plaudamos pinigus. Darnios nusikalstamų organizuotų grupių pastangos daryti įtaką ir trukdyti įstatymų taikymui bei teisini ų sistemų veiklai įrodo jų veiklos mastą ir profesionalumą. Esant tokiai padėčiai turi būti duotas greitas atsakas – visos valstybės narės turi imtis energingų ir suderintų veiksmų.

Galiausiai 2004 m. kovo 29 d. Pranešime dėl tam tikrų veiksmų, kurių turi būti imamasi kovojant su terorizmu ir kitomis sunkaus nusikalstamumo formomis[3], Komisija atkreipė dėmes į, kad Europos Sąjungoje turi būti stiprinamos kovos su organizuotu nusikalstamumu priemon ės. Komisija nurodo, kad parengs pamatinį sprendimą, pakeičiantį Bendruosius veiksmus 98/733/TVR, ir kad šiame sprendime bus:

– veiksmingai suderintas baudžiamųjų veikų ir bausmių, susijusių su fiziniais ir juridiniais asmenimis, apibrėžimas,

– numatytas konkretus kaltinimas dėl „vadovavimo nusikalstamai organizacijai“,

– prireikus apibrėžtos ypatingos sunkinančios aplinkybės (nusikaltimo padarymas palaikant ryš į su nusikalstama organizacija) ir lengvinančios aplinkybės (bausmės sumažinimas, jei nusikaltėlis gailisi),

– įtrauktos nuostatos, palengvinančios teisminių institucijų bendradarbiavimą ir jų veiksmų koordinavimą.

Bendruosius veiksmus dėl dalyvavimo nusikalstamoje organizacijoje pakeitus pamatiniu sprendimu bus galima atlikti tam tikrus suderinimus, kurių reikia kovojant su nusikalstamomis grupėmis, nesvarbu, ar tai būtų teroristinės organizacijos, ar organizuotos nusikalstamos grup ės.

Be to, naujajame dokumente atsižvelgiama į pokyčius, kurie įvyko nuo 1998 m.:

– Amsterdamo sutartis, priimta po Mastrichto sutarties, įveda naujas, veiksmingesnes priemones nei buvo numatytos bendruosiuose veiksmuose; pamatinis sprendimas – tai tinkama priemonė Sąjungoje suderinti šios srities baudžiamosios teisės nuostatas.

– Jungtinių Tautų konvencija prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą, vadinama Palermo konvencija[4], nuo šiol yra tarptautinis pamatinis dokumentas, kuriame išsamiai apibrėžiami su dalyvavimu organizuotoje nusikalstamoje grupėje susiję nusikaltimai. Europos bendrija šią konvenciją patvirtino 2004 m. gegužės 21 d.

---

[3] KOM(2004) 221.

[4] Jungtinių Tautų konvencija prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą, patvirtinta Jungtinių Tautų 55-ojoje Generalinėje Asamblėjoje 2000 m. lapkričio 15 d. Rezoliucija A/RES/55/25. Kadangi 40-asis konvencijos ratifikavimo dokumentas Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriatui buvo pateiktas 2003 m. liepos 1 d., konvencija įsigaliojo 2003 m. rugsėjo 29 d.

– 2002 m. birželio 13 d. pamatinis sprendimas 2002/475/TVR dėl kovos su terorizmu[5] yra referencinis dokumentas, į kurį turi būti atsižvelgta. Šiame dokumente „teroristinė grupė“ apibrėžiama remiantis „nusikalstamos organizacijos“ apibrėžimu, pateiktu Bendruosiuose veiksmuose 1998/733/TVR, tačiau pamatinis sprendimas yra daug išsamesnis[6].

1 straipsnis (sąvokos)

1 straipsnio pirmojoje pastraipoje iš dalies vartojamas Bendrųjų veiksmų 98/733/TVR 1 straipsnio 1 dalyje pateiktas „nusikalstamos organizacijos“ apibrėžimas.

Nusikalstama organizacija yra struktūrą turintis susivienijimas, susidedantis iš daugiau nei dviej ų asmenų, įkurtas per tam tikrą laikotarpį ir sutartinai veikiantis darant nusikaltimus, už kuriuos baudžiama laisvės apribojimo arba laisvės atėmimo bausme, kurios ilgiausia trukmė yra bent ketveri metai, arba griežtesne bausme.

Kaip nurodyta Jungtinių Tautų konvencijoje prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą, nusikalstamos organizacijos tikslas – gauti finansinės ar kitokios materialios naudos. Paliekamas teiginys, kad kaltinant dėl dalyvavimo organizuotoje nusikalstamoje grupėje atsi žvelgiama į tai, jog organizacijos tikslas yra padaryti „sunkų nusikaltimą“. Kaip ir bendruosiuose veiksmuose, už nusikaltimą baudžiama laisvės atėmimu, kurio trumpiausias terminas – 4 metai, arba griežtesne bausme.

Toks būdas buvo palaikytas priimtinesniu nei atitinkamų nusikaltimų sąrašo sudarymas. Laisvės atėmimas ketveriems metams sutampa su Jungtinių Tautų konvencijoje prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą nustatytu terminu. Organizacijos tikslas gauti finansinės ir kitos materialios naudos taip pat atitinka Jungtinių Tautų konvencijoje nustatytus kriterijus.

Remiantis minėtos konvencijos 2 straipsnio b punktu, „sunkus nusikaltimas“ – tai veika, kuria padaromas nusikaltimas, už kurį baudžiama laisvės atėmimo bausme, kurios maksimali riba yra ne mažiau kaip ketveri metai, arba griežtesne bausme.

Į šį pamatinį sprendimą nebuvo būtina perkelti bendrųjų veiksmų pirmojo straipsnio antrąją pastraipą, kurioje minimi Europolo jurisdikcijoje esantys nusikaltimai, nes šiems nusikaltimams taip pat taikoma laisvės atėmimo bausmės riba. Šią ribą išlaikyti yra būtina. Jeigu tokios s

---

[5] OL L 164, 2002 6 22, p. 3.

[6] Pamatiniame sprendime 2002/475/TVR numatomos bausmės už vadovavimą teroristinei grupei, dalyvavimą kokiu nors būdu teroristinės grupės veikloje (ar tai būtų informacijos arba materialiųjų i šteklių teikimas jai, ar jos veiklos finansavimas kokiu nors būdu), apibrėžiamas kurstymas, bendrininkavimas ir daugeliu atvejų – kėsinimasis padaryti įvairius minėtus nusikaltimus. Kalbant apie bausmes, sprendime įvedamas „sunkinančių aplinkybių“ principas: numatoma, kad už „teroristinius nusikaltimus“ ir tam tikrus su terorizmu susijusius nusikaltimus turi būti baudžiama grie žtesnėmis laisvės atėmimo bausmėmis negu tos, kurios pagal nacionalinius įstatymus yra taikomos už tokius nusikaltimus nesant teroristinio konteksto, nustatoma minimali maksimalios laisvės atėmimo bausmės riba: 15 metų – už vadovavimą teroristinei grupei ir 8 metai – už dalyvavimą teroristinėje grupėje, išvardijamos bausmės, kuriomis gali būti baudžiami juridiniai asmenys (pirmiausia privilegijų ir teisės gauti valstybės pagalbą atėmimas, teisės verstis komercine veikla atėmimas, teisminės prieži ūros skyrimas, įmonės likvidavimas ir uždarymas), numatoma sistema, taikoma nusikaltėliui gailintis dėl padaryto nusikaltimo: įvedamos ypatingos aplinkybės, leidžiančios valstybėms narėms sumažinti laisvės atėmimo bausmę, jei teroristas atsisako savo veiklos ar suteikia administracinėms arba teismin ėms institucijoms tam tikrą informaciją. Galiausiai sprendime numatomos jurisdikcijos taisyklės ir nuostatos, palengvinančios valstybių narių bendradarbiavimą bei procesinių veiksmų centralizavimą.

ąlygos būtų atsisakyta siekiant įtraukti visus Europolo konvencijoje minimus nusikaltimus, s ąvoka „nusikalstama organizacija“ būtų labai išplėsta, taip rizikuojant sumažinti jos reikšmę. Iš tikrųjų sąvoka „nusikalstama organizacija“ turi būti susieta su sąvoka „sunkus nusikaltimas“. Tai visiškai atitinka Jungtinių Tautų konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą.

Tačiau dokumente vartojamas pamatinio sprendimo 2002/475/TVR 2 straipsnyje pateiktas organizuotos grupės apibrėžimas. „Organizuota grupė“ – tai grupė, kuri nėra atsitiktinai sudaryta kokiam nors nusikaltimui tuoj pat padaryti.

2 straipsnis (su dalyvavimu nusikalstamoje organizacijoje susiję nusikaltimai)

2 straipsnyje nustatoma, kad valstybės narės įvairias dalyvavimo nusikalstamoje organizacijoje formas privalo laikyti kriminaliniu nusikaltimu.

Straipsnyje nurodoma, kad kriminaliniu nusikaltimu laikomos tam tikros dalyvavimo formos, kurios Bendruosiuose veiksmuose 98/733/TRA nebuvo aiškiai apibrėžtos, bet kurios, taip pat ar panašiai suformuluotos, nurodomos Jungtinių Tautų konvencijoje prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą.

Taigi kiekviena valstybė narė turės imtis reikiamų priemonių, kad būtų baudžiama už vadovavimą nusikalstamai organizacijai. Be to, kiekviena valstybė narė turės laikyti nusikaltimu veiksmus to asmens, kuris sąmoningai aktyviai dalyvauja organizacijos nusikalstamoje arba kitokioje veikloje, įskaitant informacijos ar materialiųjų išteklių teikimą, naujų narių verbavimą ir bet kokią kitą veiklos finansavimo formą, žinodamas, kad dalyvaudamas prisidės prie šios organizacijos vykdomos nusikalstamos veiklos.

3 straipsnis (bausmės)

3 straipsnyje apibrėžiamos bausmės. Juo siekiama suderinti Sąjungos narių baudžiamosios teis ės nuostatas.

Bendruosiuose veiksmuose valstybės narės buvo tik įpareigotos nustatyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias baudžiamąsias sankcijas, tačiau šiuo metu yra būtina žengti žingsnį į priekį ir nustatyti minimalias laisvės atėmimo bausmes, skiriamas atsižvelgiant į dalyvavimo nusikalstamoje organizacijoje lygį.

1 dalyje, remiantis iki šiol pamatiniuose sprendimuose naudotu *minimum maxima* bausmės nustatymo būdu, yra nustatoma bausmė už nusikaltimus, susijusius su dalyvavimu nusikalstamoje organizacijoje. Už vadovavimą nusikalstamai organizacijai baudžiama laisvės at ėmimu, kurio trumpiausias terminas – 10 metų. Už kitus nusikaltimus skiriama maksimali laisv ės atėmimo bausmė, kurios trumpiausias terminas – 5 metai.

2 dalyje numatomas bausmės padidinimas už kai kuriuos nusikaltimus, padarytus veikiant nusikalstamoje organizacijoje.

Šioje dalyje nurodomi dalyvavimo nusikalstamoje organizacijoje veiksmai, susiję su nusikaltimų padarymu, o ne kiti veiksmai, tokie kaip organizacijos kūrimas, vadovavimas jai, narių verbavimas, materiali ar finansinė pagalba. Šios dalies tikslas – nustatyti griežtesnes bausmes už sunkių nusikaltimų padarymą priklausant suderintai veikiančiai organizuotai grupei. Joje pabrė

žiama, kad tokiomis aplinkybėmis padarytas nusikaltimas yra ypač pavojingas.

Todėl yra numatoma, jog valstybės narės turi imtis reikiamų priemonių, kad už 1 straipsnyje minimus nusikaltimus, jei jie susiję su dalyvavimu nusikalstamoje organizacijoje, būtų baud žiama griežtesnėmis laisvės atėmimo bausmėmis negu tos, kurios pagal nacionalinius įstatymus yra taikomos už tokius pačius nusikaltimus, padarytus nedalyvaujant organizuotoje nusikalstamoje veikloje, išskyrus atvejus, kai taikomos bausmės jau yra maksimalios pagal nacionalinius įstatymus (1 dalis).

Šiuo atveju kalbama apie sunkinančias aplinkybes, kai skiriant bausmę už sunkius nusikaltimus, atsižvelgiama į ypatingą asmenų, veikiančių nusikalstamoje organizacijoje, ar tai būtų mafijos pobūdžio organizacija, ar organizuota grupė, pavojingumą.

Bausmės sugriežtinimas buvo numatytas ir pamatiniame sprendime 2002/475/TVR dėl kovos su terorizmu, bet terorizmo atveju bausmė sugriežtinama konkrečių sąraše nurodytų nusikaltim ų atveju, o šiame dokumente sunkinanti aplinkybė taikoma visiems nusikaltimams, už kuriuos skiriama laisvės atėmimo bausmė yra ne trumpesnė kaip ketveri metai.

4 straipsnis (ypatingos aplinkybės)

4 straipsnyje, kuriame atsižvelgiama į 1996 m. gruodžio 20 d. Tarybos rezoliuciją dėl bendradarbiavimo su teisėsauga kovojant su organizuotu nusikalstamumu, numatomos lengvinančios aplinkybės, jei nusikaltėlis atsisako nusikalstamos veiklos ir administracinėms arba teisminėms institucijoms suteikia naudingą informaciją.

Į tekstą perkeliamos pamatinio sprendimo 2002/475/TVR 6 straipsnio nuostatos. Juo įgyvendinamos Jungtinių Tautų konvencijos prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą 26 straipsnyje numatytos priemonės, kuriomis sustiprinamas bendradarbiavimas su teisėsaugos institucijomis.

Be to, Europos Sąjungos naujojo tūkstantmečio organizuoto nusikalstamumo prevencijos ir kontrolės strategijos (2000/C 124/01) 25 rekomendacijoje numatoma parengti dokumentą dėl asmenų, kurie dalyvauja ar dalyvavo nusikalstamose organizacijose ir sutinka bendradarbiauti su teisėsauga, suteikdami naudingą tyrimams ir įrodymams informaciją arba informaciją, kuri gali padėti iš nusikalstamų organizacijų paimti jų išteklius ar nusikalstamu būdu įgytus daiktus. Svarbiausia, šiame pasiūlyme turėtų būti numatyta, kai tai tinkama, sumažinti skiriamą bausmę kaltinamajam, kuris tiriant tokio pobūdžio bylas suteikia svarbios informacijos.

5 straipsnis (juridinių asmenų atsakomybė)

Remiantis kai kuriais ES lygiu priimtais teisiniais dokumentais dėl kovos su įvairių rūšių nusikalstamumu, turėtų būti apibrėžtas juridinių asmenų dalyvavimas organizuotoje nusikalstamoje veikloje. Šiuo atžvilgiu Europos Sąjungos naujojo tūkstantmečio organizuoto nusikalstamumo prevencijos ir kontrolės strategijos (2000/C 124/01) 9 rekomendacijoje nurodoma, kad Komisija turėtų parengti pasiūlymą dėl priemonės, kuri nustatytų organizuotoje nusikalstamoje veikloje dalyvaujančių juridinių asmenų baudžiamąją, civilinę ar administracinę atsakomybę, sukūrimo.

Taigi 5 straipsnyje numatoma, kad juridinius asmenis galima patraukti atsakomybėn už 2

straipsnyje nurodytą nusikalstamą veiką, jeigu šią veiką jų naudai padarė bet kuris asmuo, veik ęs individualiai arba kaip to juridinio asmens organo dalis, einantis vadovaujančias pareigas (faktiškai ar teisiškai) juridiniame asmenyje. Sąvoka „atsakomybė“ turėtų būti aiškinama kaip baudžiamoji ir kaip civilinė atsakomybė.

Be to, laikantis įprastinės praktikos 2 dalyje numatoma, kad juridiniai asmenys gali būti traukiami atsakomybėn tuo atveju, kai nusikalstama veika šio juridinio asmens naudai buvo padaryta dėl kontrolę atlikti įgalioto asmens nepakankamos priežiūros arba kontrolės. 3 straipsnyje nurodoma, kad prieš juridinį asmenį pradėta procedūra nekliudo lygiagrečiai pradėti procedūros prieš fizinį asmenį.

Į šį straipsnį perkeliamos ne Bendrųjų veiksmų 98/733/TVR 3 straipsnio nuostatos, bet pamatinio sprendimo 2002/475/TVR 7 straipsnio nuostatos, siekiant juridinių asmenų atsakomybės taikymo tvarką pagrįsti pačiu naujausiu dokumentu ir sugretinti šį dokumentą su dokumentu dėl kovos su terorizmu.

6 straipsnis (bausmės juridiniams asmenims)

Juridiniams asmenims, patrauktiems atsakomybėn už 2 straipsnyje nurodytą nusikalstamą veik ą, turi būti nustatytos bausmės. Šios bausmės turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasan čios, ne mažesnės už baudžiamąsias ar ne baudžiamąsias sankcijas.

Nurodytos ir kitos paprastai juridiniams asmenims taikomos bausmės.

Į šį straipsnį dėl tų pačių priežasčių, kaip ir pirmesniame straipsnyje, perkeliamos ne Bendrųjų veiksmų 98/733/TVR 3 straipsnio nuostatos, o pamatinio sprendimo 2002/475/TVR 8 straipsnio nuostatos.

7 straipsnis (jurisdikcija ir persekiojimų koordinavimas)

Palyginti su Bendraisiais veiksmais 98/733/TVR, šis straipsnis yra naujas. Į jį perkeliamos kai kurios pamatinio sprendimo 2002/475/TVR nuostatos.

Straipsnyje neapibrėžiami visi su jurisdikcija susiję klausimai, tačiau jame numatoma minimali taisyklė – kiekviena valstybė narė nustato savo jurisdikciją 2 straipsnyje nurodytai nusikalstamai veikai bent tais atvejais, kai visa veika ar jos dalis yra padaryta jos teritorijoje, nepriklausomai nuo to, kur nusikalstama organizacija įsikūrusi arba vykdo savo nusikalstamą veiklą.

Kai nusikalstama veika patenka į daugiau kaip vienos valstybės narės jurisdikciją, valstybės nar ės turi bendradarbiauti tardamosi tarpusavyje, kad suderintų savo veiksmus ir nuspręstų, kuri iš jų persekios nusikaltėlius. Šiuo tikslu valstybės narės prireikus gali kreiptis į Eurojustą.

Eilės tvarka atsižvelgiama į šiuos veiksnius:

– kurios valstybės narės teritorijoje tos veikos buvo padarytos;

– kurios valstybės narės pilietis arba gyventojas yra nusikaltėlis;

– kuri valstybė narė yra nukentėjusių asmenų kilmės valstybė narė;

– kurios valstybės narės teritorijoje nusikaltėlis buvo surastas.

8 straipsnis (nukentėjusių asmenų apsauga ir pagalba jiems)

Europos Sąjunga labai didelę reikšmę teikia nukentėjusių asmenų apsaugai ir pagalbai jiems. 2001 m. kovo 15 d. Taryba priėmė pamatinį sprendimą dėl nukentėjusiųjų padėties baud žiamosiose bylose. Be to, Komisija parengė Žaliąją knygą dėl žalos atlyginimo asmenims, nukentėjusiems nuo nusikalstamos veikos.

Organizuoto nusikalstamumo bylose, ypač susijusiose su prekyba žmonėmis, turi būti u žtikrinta, kad baudžiamasis persekiojimas nepriklausys nuo nukentėjusio asmens pateikto skundo ar pareiškimo. Žinoma daug atvejų, kai nukentėjusieji bijo mafijos keršto jiems ar jų artimiesiems.

Šis straipsnis gretinamas su Jungtinių Tautų konvencijos prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą 25 straipsniu dėl pagalbos nukentėjusiesiems ir jų apsaugos bei su Papildomo protokolo 6–8 straipsniais dėl prekybos žmonėmis, ypač moterimis ir vaikais.

Šiame straipsnyje naudojamasi pamatinio sprendimo 2002/475/TVR 10 straipsnio nuostatomis.

9 straipsnis (galiojančių nuostatų panaikinimas)

Šis straipsnis panaikina Bendruosius veiksmus 98/733/TRA, kurie pakeičiami šiuo pamatiniu sprendimu, todėl nuorodos, daromos į šiuos bendruosius veiksmus teisės aktuose, priimtuose remiantis ES sutartimi ir Europos bendrijos steigimo sutartimi, laikomos nuorodomis į sprendimą. Šiame pamatiniame sprendime apibrėžtas dalyvavimas nusikalstamoje organizacijoje pakeičia teisės aktuose, priimtuose taikant Europos Sąjungos sutarties VI antraštinę dalį, pateikiamas nuorodas į bendruosiuose veiksmuose apibrėžtą dalyvavimą nusikalstamoje organizacijoje.

10 straipsnis (įgyvendinimas ir pranešimai)

10 straipsnyje apibrėžiami šio pamatinio sprendimo taikymas ir tolesnės priemonės. 1 dalyje nurodoma data, iki kurios valstybės narės turi imtis reikiamų priemonių šiam sprendimui įgyvendinti.

2 dalyje nurodoma, kad valstybės narės Tarybos Generaliniam Sekretoriatui ir Komisijai nusiun čia nuostatų, į nacionalinius teisės aktus perkeliančių pagal šį pamatinį sprendimą joms nustatytus įpareigojimus, tekstus. Remdamasi šia informacija, Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia pranešimą dėl pamatinio sprendimo įgyvendinimo. Galiausiai Taryba įvertina, ar valstybės narės ėmėsi reikiamų priemonių šiam pamatiniam sprendimui įgyvendinti.

11 straipsnis (įsigaliojimas)

2005/0003 (COD)

Pasiūlymas

TARYBOS PAMATINIS SPRENDIMAS

dėl kovos su organizuotu nusikalstamumu

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos 29 straipsnį, 31 straipsnio 1 dalies e punktą ir 34 straipsnio 2 dalies b punktą,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą[7],

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę[8],

kadangi:

(1) Hagos programos tikslas yra pagerinti Sąjungos ir jos valstybių narių bendrą pajėgumą, ypač kovoje su tarptautiniu organizuotu nusikalstamumu. Šis tikslas turėtų būti pasiektas suderinant teisės aktus[9]. Atsižvelgiant į piliečių lūkesčius ir valstybių narių poreikius, į nusikalstamų organizacijų keliamą grėsmę ir į tų organizacijų plėtimąsi turi būti veiksmingai reaguojama, stiprinant Europos Sąjungos valstybių narių bendradarbiavimą. Šiuo klausimu 2004 m. lapkričio 4 ir 5 d. Europos Taryba Briuselyje savo išvadų 14 punkte nurodo, jog Europos piliečiai tikisi, kad Europos Sąjunga, apsaugodama pagrindines teises ir laisves, priims bendrą veiksmingesnį kovos su tarptautinėmis problemomis, tokiomis kaip organizuotas nusikalstamumas, planą.

(2) 2004 m. kovo 29 d. Pranešime dėl tam tikrų veiksmų, kurių turi būti imamasi kovojant su terorizmu ir kitokiu sunkiu nusikalstamumu[10], Komisija atkreipė dėmesį, kad Europos Sąjungoje turi būti stiprinamos kovos su organizuotu nusikalstamumu priemonės, ir nurodė, kad parengs pamatinį sprendimą, pakeičiantį 1998 m. gruodžio 21 d. Bendruosius veiksmus 1998/733/TVR dėl patraukimo baudžiamojon atsakomybėn už dalyvavimą organizuotoje nusikalstamoje veikloje Europos Sąjungos valstybėse narėse[11].

(3) Pagal Hagos programos 3.3.2. punktą, baudžiamosios materialiosios teisės aktų derinimas labiausiai susijęs su itin sunkiu tarptautiniu nusikalstamumu, todėl reikia suteikti pirmenybę sutartyse minimoms nusikalstamumo sritims. Visose valstybėse narėse turėtų būti suderintas nusikaltimų, susijusių su dalyvavimu nusikalstamoje organizacijoje, apibrėžimas. Be to, fiziniams ir juridiniams asmenims, padariusiems

---

7 OL C [], [data], p. [].
8 OL C [], [data], p. [].
9 2004 m. lapkričio 4 ir 5 d. Europos Vadovų Tarybos Briuselyje išvadų 1 priedas (Įvado 6 dalis).
10 KOM(2004) 221.
11 OL L 351, 1998 12 29, p. 1.

tokius nusikaltimus arba už juos atsakingiems, turi būti numatytos bausmės ir nuobaudos, atitinkančios šių nusikaltimų dydį.

(4) Turėtų būti numatytas konkretus kaltinimas dėl „vadovavimo nusikalstamai organizacijai“ ir įtrauktos nuostatos, palengvinančios teisminių institucijų bendradarbiavimą ir jų veiksmų koordinavimą tarpininkaujant Eurojustui.

(5) 2001 m. kovo 15 d. Taryba priėmė pamatinį sprendimą 2001/221/TVR dėl nukentėjusi ųjų padėties baudžiamosiose bylose[12]. Kadangi nuo organizuotų nusikaltėlių nukentėję asmenys yra itin pažeidžiami, jų atžvilgiu turi būti imtasi ypatingų priemonių.

(6) Sąjunga turi prisidėti prie labai reikšmingo darbo, kurį atliko tarptautinės organizacijos, ypač priimdamos Jungtinių Tautų konvenciją, vadinamą Palermo konvencija[13], kurią Taryba ratifikavo 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimu 2004/579/EB dėl Jungtinių Tautų konvencijos prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą sudarymo Europos bendrijos vardu[14].

(7) Atsižvelgdama į tai, kad siūlomo veiksmo tikslų valstybės narės pačios tinkamai pasiekti negali ir šie tikslai gali būti geriau pasiekti Sąjungos lygmeniu, Sąjunga gali imtis priemonių pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 5 straipsnyje įteisintą subsidiarumo principą. Pagal minėtame straipsnyje išdėstytą proporcingumo principą šiuo pamatiniu sprendimu nesiekiama daugiau negu reikia tiems tikslams pasiekti.

(8) Šiame pamatiniame sprendime laikomasi pagrindinių teisių ir principų, pripažintų Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartijoje, ypač jos 6 ir 49 straipsnių;

PRIĖMĖ ŠĮ PAMATINĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Sąvokos

Šiame pamatiniame sprendime „nusikalstama organizacija“ vadinamas struktūrą turintis susivienijimas, susidedantis iš daugiau nei dviejų asmenų, įkurtas per tam tikrą laikotarpį ir sutartinai veikiantis darant nusikaltimus, už kuriuos baudžiama laisvės apribojimo arba laisvės atėmimo bausme, kurios ilgiausia trukmė yra bent ketveri metai, arba griežtesne bausme ir kuriais tiesiogiai ar netiesiogiai siekiama gauti finansinės ar kitokios materialios naudos.

„Organizuota grupė“ yra grupė, kuri nėra atsitiktinai sudaryta tiesiogiai kokiam nors nusikaltimui daryti ir kurioje nebūtinai turi būti formaliai jos nariams paskirstyti vaidmenys, narystės tęstinumas ar išplėtota struktūra.

2 straipsnis

---

[12] OL L 82, 2001 3 22, p. 1.

[13] Jungtinių Tautų konvencija prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą, patvirtinta 55-ojoje Jungtini ų Tautų Generalinėje Asamblėjoje 2000 m. lapkričio 15 d. Rezoliucija A/RES/55/25. Kadangi 40 konvencijos ratifikavimo dokumentas Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriatui buvo pateiktas 2003 m. liepos 1 d., konvencija įsigaliojo 2003 m. rugsėjo 29 d.

[14] OL L 261, 2004 8 6, p. 69.

Su dalyvavimu nusikalstamoje organizacijoje susiję nusikaltimai

Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių, kad nusikaltimais būtų laikoma tokia veika:

(a) vadovavimas nusikalstamai organizacijai;

(b) veiksmai bet kurio asmens, kuris, tyčia bei žinodamas tikslą ir apie bendrą nusikalstamą organizacijos veiklą, arba organizacijos ketinimą daryti konkrečius nusikaltimus, aktyviai dalyvauja organizacijos nusikalstamoje veikloje, įskaitant informacijos ar materialiųjų išteklių teikimą, naujų narių verbavimą ir bet kokią kitą veiklos finansavimo formą, žinodamas, kad dalyvaudamas prisidės prie organizuotos nusikalstamos veiklos.

3 straipsnis

Bausmės

1. Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių, kad už 2 straipsnio a punkte nurodytus nusikaltimus būtų baudžiama maksimalia laisvės atėmimo bausme, ne ma žesne kaip 10 metų, o už 2 straipsnio b punkte nurodytus nusikaltimus – maksimalia bausme, ne mažesne kaip 5 metai.

2. Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių, kad už 1 straipsnyje nurodytus nusikaltimus, padarytus veikiant nusikalstamoje organizacijoje, būtų baudžiama grie žtesnėmis laisvės atėmimo bausmėmis negu tos, kurios pagal nacionalinius įstatymus yra taikomos už tokius nusikaltimus, išskyrus atvejus, kai taikomos bausmės jau yra maksimalios pagal nacionalinius įstatymus.

4 straipsnis

Ypatingos aplinkybės

Kiekviena valstybė narė gali imtis reikiamų priemonių, kad 3 straipsnyje nurodytos bausmės būt ų sumažintos, jeigu nusikaltėlis:

(a) atsisako savo nusikalstamos veikos, ir

(b) administracinėms arba teisminėms institucijoms suteikia informaciją, kurios jos kitaip nebūtų galėjusios gauti, padėdamas joms:

– užkirsti kelią nusikaltimui arba sušvelninti jo padarinius;

– nustatyti ar teisti kitus nusikaltėlius;

– surasti įrodymų;

– paimti iš nusikalstamos organizacijos neteisėtai įgytus išteklius ar pajamas, gautas iš nusikalstamos veiklos; arba

– užkirsti kelią naujiems 2 straipsnyje nurodytiems nusikaltimams.

5 straipsnis

Juridinių asmenų atsakomybė

1. Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių, kad juridiniai asmenys galėtų būti traukiami atsakomybėn, jeigu kurią nors iš 2 straipsnyje nurodytų nusikalstamų veikų j ų naudai padarė fizinis asmuo, veikęs individualiai arba kaip to juridinio asmens organo dalis, jeigu jis, eidamas vadovaujančias pareigas juridiniame asmenyje, turėjo teisę:

    (a) atstovauti juridiniam asmeniui;

    (b) priimti sprendimus juridinio asmens vardu;

    (c) kontroliuoti juridinio asmens veiklą.

2. Išskyrus 1 dalyje numatytus atvejus, kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių, kad juridiniai asmenys galėtų būti traukiami atsakomybėn tuo atveju, kai dėl 1 dalyje nurodyto asmens nepakankamos priežiūros arba kontrolės 2 straipsnyje minimą nusikalstamą veiką šio juridinio asmens naudai padaro jam pavaldus asmuo.

3. Juridinio asmens atsakomybė pagal 1 ir 2 dalis nekliudo vykdyti fizinių asmenų, padariusių ar bendrininkavusių padarant vieną iš 2 straipsnyje nurodytų nusikaltimų, baudžiamojo persekiojimo.

6 straipsnis

Bausmės juridiniams asmenims

Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių, kad juridinis asmuo, patrauktas atsakomyb ėn pagal 5 straipsnį, būtų baudžiamas veiksmingomis, proporcingomis ir atgrasančiomis bausm ėmis, apimančiomis baudžiamąsias arba ne baudžiamąsias sankcijas ir kitas bausmes, kaip antai:

    (a) teisės naudotis privilegijomis ir gauti valstybės pagalbą atėmimas;

    (b) laikinas ar nuolatinis teisės verstis komercine veikla atėmimas;

    (c) teisminės priežiūros skyrimas;

    (d) teismo nutartis dėl jo likvidavimo;

    (e) laikinas ar nuolatinis įmonės, kuri buvo naudojama nusikaltimui padaryti, uždarymas.

7 straipsnis

Jurisdikcija ir persekiojimų koordinavimas

Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad jos jurisdikcija būtų nustatyta bent tais atvejais, kai 2

straipsnyje minima visa nusikalstama veika ar jos dalis yra padaryta jos teritorijoje nepriklausomai nuo to, kur nusikalstama organizacija yra įsikūrusi ar vykdo savo nusikalstamą veiklą.

Kai 2 straipsnyje nurodyta nusikalstama veika patenka į daugiau kaip vienos valstybės narės jurisdikciją ir kai bet kuri iš atitinkamų valstybių gali pagrįstai persekioti, remdamasi tomis pa čiomis aplinkybėmis, atitinkamos valstybės bendradarbiauja, kad nuspręstų, kuri iš jų persekios nusikaltėlius, siekdamos, jeigu įmanoma, sutelkti procesinius veiksmus vienoje valstybėje nar ėje. Šiuo tikslu valstybės narės prireikus gali kreiptis į Eurojustą.

Eilės tvarka atsižvelgiama į šiuos veiksnius:

(a) kurios valstybės narės teritorijoje ta veika buvo padaryta;

(b) kurios valstybės narės pilietis arba gyventojas yra nusikaltėlis;

(c) kuri valstybė narė yra nukentėjusių asmenų kilmės valstybė narė;

(d) kurios valstybės narės teritorijoje nusikaltėlis buvo rastas.

8 straipsnis

Nukentėjusių asmenų apsauga ir pagalba jiems

1. Valstybės narės užtikrina, kad nusikalstamos veikos, kuriai taikomas šis pamatinis sprendimas, tyrimas ar baudžiamasis persekiojimas nepriklausytų nuo asmens, nukent ėjusio nuo veikos, pateikto skundo ar kaltinimo bent tais atvejais, kai ta veika buvo padaryta tos valstybės narės teritorijoje.

2. Be priemonių, kurios nustatytos 2001 m. kovo 15 d. Tarybos pamatiniame sprendime 2001/220/TVR dėl nukentėjusiųjų padėties baudžiamosiose bylose[15], kiekviena valstyb ė narė imasi visų galimų priemonių, kad nagrinėjant baudžiamąsias bylas užtikrintų deramą pagalbą nukentėjusių asmenų šeimoms.

9 straipsnis

Galiojančių nuostatų panaikinimas

Bendrieji veiksmai 98/733/TVR panaikinami. Šiame pamatiniame sprendime apibrėžtas dalyvavimas nusikalstamoje organizacijoje pakeičia teisės aktuose, priimtuose taikant Europos Sąjungos sutarties VI antraštinę dalį ir Europos bendrijos steigimo sutartį, pateikiamas nuorodas į bendruosiuose veiksmuose apibrėžtą dalyvavimą nusikalstamoje organizacijoje.

10 straipsnis

Įgyvendinimas ir pranešimai

1. Valstybės narės ne vėliau kaip [data] imasi būtinų priemonių šiam pamatiniam

[15] OL L 82, 2001 3 22, p. 1.

sprendimui įgyvendinti.

2. Valstybės narės ne vėliau kaip [data] Tarybos Generaliniam Sekretoriatui ir Komisijai nusiunčia nuostatų, į nacionalinius teisės aktus perkeliančių pagal šį pamatinį sprendim ą joms nustatytus įpareigojimus, tekstus. Remdamasi pagal šią informaciją parengtu pranešimu ir Komisijos pranešimu, Taryba ne vėliau kaip [data] įvertina, ar valstybės narės ėmėsi reikiamų priemonių šiam pamatiniam sprendimui įgyvendinti.

11 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis pamatinis sprendimas įsigalioja jo paskelbimo *Oficialiajame leidinyje* dieną.

Priimta Briuselyje, [data]

Tarybos vardu
Pirmininkas